

Szerkesztőség:

Arad-csanádi egyesült vasutak postájában.

Hírdetéseket csak ismert kőszíróknak adunk el. Készíteteket vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Arad-csanádi egyesült vasutak postájában van, hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenik kétféle és árcsok...

Közlönyárak:

Table with subscription rates: 1 évre 12.-, fél évre 6.-, 3 hónapra 3.-, 1 hónapra 1.-

Hirdetések árszáma:

5 hasábos betűsor egyenesirású hirdetésnél 6 kr., minden követezőjéért 4 kr.

Oroszország, Szerbia, Bulgária.

(Politikai levelezésből.)

Bécs, szept. 1.

A szerb radikális kormány és kormányzó legújabb publicisztikai közvegye a leghatározottabban tagadják, hogy Szerbiának szándéka lenne Bulgáriát megtámadni...

Különböző helyeken csukorgyarakat, gépgyarakat, hajított fa-butorgyarakat, cellulosegyarakat, kötőgyarakat létesítenek. A kereskedelem Ausztriával ép úgy, mint a kivitel jelentékenyen emelkedett...

Ezen józan előzményből azonban épenséggel groteszk következtetést von le, midőn azt hiszi, hogy Oroszországnak szabad utat kellene engedni...

Josipovich miniszter, a ki tegnap tette le a hivatalos esküt Bécsben...

Magyarország közgazdasági fejlődéséről érdekes cikket közöl a 'Deutsches Handels Archiv', melyben hazánk gazdasági fejlődésének fontos haladásáról ad számot.

csak gyík emeltyöje lesz a földmívelés emelkedésének. Az állam pénzügyének javítására közrehatott a rendszeresebb pénzügyi közigazgatás, az adóképeség fokozása...

Az EMKE negyedik rendes közgyűlése.

(Sándor József titkári jelentéséből.)

Az EMKE ma szeptember 3-án tartja negyedik rendes közgyűlést Szamosújváron. Alkalmunk van Sándor József titkári évi jelentéséről...

Az egyesületünknek néha igen terhes a minden körülmények között föltűnt fontos tevékenységét...

Mikor meghalt a kire a magyarság anyai székét után reménytelenül teki te, ki 1887. év február 22-én Budapesten tartott országgyűlést...

Az általános és az önnepélyes bevezető előzmények után áttérhetünk magának cselekvésünknek vázlatos képe föltüntetésére...

megj. könyvekből kimutatható — állandóan többen, mint a székelyiek. A tanácsok között mindannyiszor, egyetlen eset kivételével, az ideén is. maga elnökünk, B e t h l e n Gábor gr. vezette...

A szaksztyályok közt különösen buzgó munkásságot fejtett ki gróf K u n n Géza elnöke alatt az irodalmi szaksztyály, s ennek u. n. népkönyvtári bizottsága...

A segélyező bizottság elnöke az ideén is B a r t a Miklós volt, előadója a titkári. E nagyfontosságú javaslattevő közeg, melynek feladata volt a beérkezett összes segélykérvények föltűntetését nyújtani...

Direktorialis tagokul a lefolyt évre is Biró Béla, dr. Feiméri Lajos és Sigmund Dazó kérések föl az igazgató választmány által.

Az egyesületünknek néha igen terhes a minden körülmények között föltűnt fontos tevékenységét...

Mikor meghalt a kire a magyarság anyai székét után reménytelenül teki te, ki 1887. év február 22-én Budapesten tartott országgyűlést...

Az általános és az önnepélyes bevezető előzmények után áttérhetünk magának cselekvésünknek vázlatos képe föltüntetésére...

Összesen 396.100 ftt és 55 krt tüntetünk föl az egyesületi vagyonul tavalyi évi közgyűlésünkön. E pillanatban — a tevékeny birtokos nem számítva — mult augusztus hó 31-ével száma 436.933 ftt 2 kr van az egyesület tulajdonában.

kr volt az egyesület bevétele; vagyis ennyivel szaporodott a mindig folytatott tökéletesítés a törzsvagyon. Minthogy pedig tavalyi évi szaporodásul 88.000 fttot tüntetünk föl, ennek következtében a lefolyt évről csupán késpénz bevétele majdnem kétszer haladta túl a tavalyi, vagyis — mint látható — a közlekedés és áldozatkészség az így iránt a tavalyt évről képest nem apá'óban, de növekedésben van.

Még tagjaink létszáma is, dacára annak, hogy évi 1 fttos u. n. pártoló tagok cnyolasa lejárt b ez irányb n jabb jelentkezés nem is kerestett s elig is történt; dacára annak, hogy igen sok vagyontalannal elhalt és teljesen kiszegényedett rendes tagot tüntetünk kelle, s hogy gyűjtő agitációkat a tagtörzsből erőteljesebb és változatosab irányba kelle átvezetnünk...

A 71 örökös, 1671 alapító, 12,300 rendes és 4725 pártoló tagot összeadva ugyanis 18,767 jelenleg az egyesület tagjai száma, szemben a tavalyi 17,766-tal.

Bevárandó ugyanis még e 138,204 ftt 14 krtól 15,797 ftt 24 kr örökös tagság, 42,932 ftt 75 kr alapítótagság, 74,642 ftt 17 kr rendes tagság és 4331 ftt 98 kr pártoló tagság.

Az egyesületünknek néha igen terhes a minden körülmények között föltűnt fontos tevékenységét...

Nemzeti társadalmunk vonása és jellege gyantán nem lesz talán egyebet az deklaráción föltüntetni, hogy a lefolyt év 109,132 ftt és 47 kr jövedelméből 12,949 ftt 52 kr jött be örökös tagságképen, 54,320 ftt 71 kr. alapítványképen; 30,552 ftt 81 kr tekintélyes összeggel aszerpel a különböző adomány, 10,628 ftt 23 krral a rendes és 1288 ftt 50 krral a pártolótagság.

Ugynek tisztaságának, igazságának s szentességének köszönhető bizonyára kizárólag, hogy az anyáállam egyik kiváló fia, bizárat a legnagyobb és leghatározottabban magyar humanista szellem és vértésztvére, az elhunyt nagy testvér szellemében gondolkozva a magyar közművelődési mozgalomról, kezével a budapesti közművelődési kongresszus statisztikáján, egyenesen és határozottan Erdély és Erdélyiért munkálkodott...

nyunk gróf B e t h l e n Gábor elnök vezetésével a maga részéről küldöttségileg tartván örömlevegő kötelezőségének f. év júli-3-án Budapesten a nagy alapítóval szemben köszönetet mondani, az önnepélyes ülése föladata — melyen tisztelt közgyűlés — hogy a választmány megbízásából dr. K o v a c s Odbn választmányi tag előterjesztése alapján az alapítvány sulyához, nagyságához és jelentőségéhez méltó nyilatkozási formát találjon, minek megfelelőleg a teljes és kimerítő történelmi előadásnak jövő évi jelentésünkben lesz helye. Szabadon azonban az eszményment folytatásaként már most is megjegyezni, hogy R o k k P al alapítványa, hiszen tudja az ország, hogy a förtulról van szó, nemcsak összességén, ritka nagyságánál fogva méltánylandó és mérlegelendő, hanem még inkább talán annál a mélyeségek erkölcsi sulyánál és jelentőségénél fogva, mely szerint egyik borsodi birtokos által az ország épen nekünk adatott. Mi ez, ha nem öngyök mindenek föltűnt való voltának és igazságának bírálata, jel és utmutatása melybe látó honfű búcsúeség elhatározásából, mire méltó, valójában mily szabványúgy az Emke országos ügye?

Ugytűnik nemcsak a mérlegelő férfi ítéletéhez, de a mindig eszakihatatlan női kedélyhez is szölessé egyedi oka kétségelendő annak is, hogy honfűgyökre egyszerű föltűntés következtében 12,000 ftt jött össze föltűntésből a szállongó fröh böpöhely. A hazafias alispánok közvetítésével 1190 ftt 18 krt adnak össze Báos-Bodrogvármegye asszonyai e célra; 999 ftt 31 krt Jász-Nagykun-Szolnokmegye, 579 ftt 73 krt Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye leányai, nem sorolhatva itt föl egyenként mind a többi következő kisebbséget.

Munkaprogrammi, közgyűlései és működési alapul lévén, hogy az Emke első sorban csak föltűntés biztonsága és állandósága intézményeket létesítsen a segítségen létesülhetére, ennek következtében, tudvalegleg csak föltűnt kamaját ösztökli ki jaraék alakjában évek folyamára lekötve és kamat jövedelmét illető helyek illető intézményei javára.

Nem itt a helye indokolni az előrelátó és bölcs intézkedést, hogy t. i. csak a kamatok használatosságán föl individualitásukat biztosító nagyobb töke létesíthetőse kedvéért meg ott is, hol nem jaraékrol, hanem egyszerűsáimendokorra szóló segélyről van szó. Száz, kudarcra való végződött egyenlet bizonyítja a számítás nélkül költökező társadalmi intézmények sorsát, melyre öngyöknek nemzeti vereség vádjá nélkül jutnia nem szabad!

Ez utasításnak és a fennálló egyesületi szabályoknak és elveinek megfelelőleg vetjük elé a lefolyt évről is 1888. év decz. 31-iki számvizsgálólag hitelesített számadásunkat, s pontosan föltűnt az ekkor 369,778 fttot föltűntésből készültöknek a f. polgári évben bejövő kamatait, rendelkezést az igazg. választmány az emittettik segélyező bizottság földolgozott előterjesztése alapján. Mint eddig, úgy most is, együttes oporterossitattik az egész évfolyamán beérkezett egy felekezeti, mint főkegyeleti beadványok s egyeztetve szeressen és tervezésről dolgoztattak föl, s látattak el folyó év május hó 12-iki ülésünkben, melyre a vidéki tagokat különösen meghívtuk, s a tárgy közlése mellett hírlapilag ismételtelen emlekedtetttük az összes alapító és val tagokat.

Összesen: 18,998 ftt 97 kr elköltötött folyó kamat lévén az iménti töke után az évi jövedelem, az igazgató választmány számot vetett, mekkora összeg van már az összes folyó kamatjövödelemből, a megelőző évek alkotásainak föttartására, mint folyó járandóság lekötve s a fennmaradó még szabad lekötetlen kamatot osztatta ki további alkotásokra, első sorban szintén évjaraékok a akjában.

Hogy történelmi részlet-zésével a számok egymásra halmozásával ne zavarjuk a végeredmények képét, röviden összegezzük: hány helyen, hányféle intézmény van tehát most már együttvéve a lefolyt évvel jaraék alapján föltűntés és biztosítva? mekkora kamatjövödelmet köt le ez? összesen hány intézmény folyó föttartására van így több év sorozatáig köteleve az egyesület? A födészről s ekevt a dolog lényegéről lévén szó, már csak a végrehajtás kérdése, hogy kivétel nélkül mit tenik pont elkezdte legyen-e illő mtkö léés.

Lekötött az egyesület az ideáni határozatokkal együtt 77 k r o s s é g b e n 91 l n t é z m é n y alkotására, föttartására, vagy segítésére összesen 12,178 fttot, vagyis közel egyegyedez millió ftt után eső kamatjövödelmet. Ez évi összegzet futtani kell részben 5, részben 10, részben pedig 32 ezredrészben 5 Emke iskola, 15 Emke óvó, 10 Emke gyermekmenhely, 9 r. kath. lelkész, körlelkész és tanító-lelkész, 4 r. kath. tanító, leánytanító és munkatartónő, továbbá 6 ev. ref. lelkész és körlelkész, és ev. ref. tanító és munkatartónő, 33 ev. ref. iskola, 1 unitarius lelkész-tanító, 1 unitarius iskola és 1 unit. községi iskola, végül pedig 1 ev. luth. lelkész számára, s 6 vegyes segély özmény, melyek 1 áll. förtartandó tapintóosztály, 1 kerek. iskola, 1 áll. óvó, 1 áll. 1 vasuti elemi iskola, s 1 áll. isk. munkatartónő. Nemkötö

lomban népkönyvtárak fejlesztésére főlvetelt 600 frt évi összeg.

A kiválóan egyesületi intézményeknek 5-10 évre szavatolt meg a segély, hogy ez idő alatt alkalma legyen az illető érdekelt község, vagy hely társadalmának a további fontartásról magának gondoskodnia; az egyházi segélyek jobbra 10 évek, el- lenben 32 évnek azok az egyházak, mely-ekkel szemben az illető egyház-főhatóság szerződésileg biztosított kötelezést állalt magára. A kötelezés röviden abban áll, hogy: 1-ször maga fektett meg jobbra is- kola-építésbe bizonyos összeget, melylyel szemben az egyesület az összeg 5 százalé- kos kamat it fizeti 32 évig, tőkerestitú- tió végett; 2-ször, hogy az Emke által fizetett papokra és tanítókra nevére az egyház kö- telezést magát, mikép 32 év alatt oly töké- lpez, mely az egyesület az időn túl a h- lyeken a tovább fizetés alól föltétlenül föl- menti. Ez az egyházakkal való szerződés lényege. Ezt oldotta meg egyetértő érület- tel a lefolyt esztendő, a minán az ev. ref. egyházkerület elveit elfogadta ezek alap- jan segélyeztnek tényleg már 33 különböző községben ref. iskola, pap és tanítói állat. A többiek a meg. az év folyamán érintke- zésbe lépendő közös bizottságok alapján bi- ztosították szerződésileg a fent jelzett fele- zetnek megfelelően.

Szemban az ev. ref. községek számának látszólag fokaságával, s-ükséges megjegyezni, hogy viszont a r. cath. segélyeknek mély összege nagy, minenkülönben az egyház fejtől egy-egy helyre tekintélyesebb összegek kérétek.

E helyen említjük meg, hogy isten se- gedelmével mindenik erdélyi magyar egyházzal most már működésük válnak; addott segélyeinkről az egyházi főhatóságok a segélyzett elkész, vagy tanító nyugtájával számolnak el; fokjaink a föl szálást fi- gyelemmel kísérik a kérésünkre az orvoslás el n marad.

Az évjáradék után, melyek tehát évi 12,778 frtot vesznak igénybe, mezzaszavott még a folyó évben az igazgató-választmány illetve biztosított 13 további köztég számára összesen: 22 czim alatt 3370 ft egyszer- mindenkorra szóló befizetést, jutalmat, vagy segélyt.

Ez együtt a fenti összeggel 15,448 frt kiadás a kamatjövdelem terhére s jelenti, hogy az Emke az erdélyi részekben — ha idevesszük a tényleg létesített 13 népkönyvtá- rart, melyek közül 8 a fentiek közt elő- nem forduló községben létesített — az Emke az erdélyi részekben 98 községben dolgozik, 126 intézménnyel, némely pon- ton, mint például Brassóban egyszerre 6 tal is.

Ime tehát a nyújtott csekély összeg észszerű felhasználása, államnak el egyhá- rnak, községeknek és társadalomnak utanjáró belevonásával!

A kamatjövdelem fönnmaradó külön bötésre korlátozott az egyesület fontar- tására szükséges összeg, melyről alább szá- molandunk.

A f. év jan. hó 1-től bezárólag aug. hó 31-ig bejött 164,401 frt 12 kr tőkezsaporo- das a reményvel együtt a jövő évi segélye- zés további alapja.

Minthogy egyik választmányi határozat szerint a perselyjövdelem harmada elköl- tethő f. év jan. 1-től f. év decz. hó 31-ig a mérleg szerint ez összeg, fölmerülhető egyszermindenkörre esetleges segélyekre rendelkezésre áll.

Epen az okból, mert a rendelkezésre adott nemzeti vagyon minden formában hasznosítani ttr készik az igazgató-választ- mány. mondatott ki, hogy Emke-alko- tásokra a tőke vagyondól nagyobb ösz- ségeket b-fektethetünk. — az illető is- kola, vagy óvó-épület elhelyezésének levén tekinthető.

Ma itt a helye megemlítenünk, mit a bevezetésben érintettünk, hogy segélye- seink folyamán az igazgató-választmány egyre inkább meggyőződött mikép az Em- kének, ha egyediségével lassankint és vég- kép más hatalmas és testületek c-ímébe feloszolni nem akar, a hol lehet önálló al- kotások létesítésére kell törekednie. Impul- sus erre: az egyesülettel fenntartó fiókok az áldozó közönség részétől nyilatkozó óhaj; az egyesületnek, mint souverain egység- nek közvetlen intézked s további áldozatot váró érteke; a nemzet előtt annak kevés magyarizzal, de sok Emke-iskolával, Emke-óvóval, Emke-gyermekmenhelyivel, Emke-népkönyvtárral bizonyítás, hogy — vagynak!

Ennek megfelelőleg mondotta ki az igazgató-választmány, hogy léteznünk, s működésünk individualis bizonyosága gy- mant többek közt jövőre: minden az Emke által emelendő iskolának, vagy óvónak Erdélyszerte együttesül stíly adandó, minden az egyesület révén létező és működő in- stitúciók építésére, főképe a jövő alkotó ok- tatólag, természetesen a lehetőség határai között, — a segély teremtésének és mérté- kének megfelelőleg, központiilag készített egyforma jelző filiatatok teendők. Végül minden föl helyiségek, mint az tényleg a kolozsvári fióknál már gyakorlatban is van, hasonlólag jelző táblával látandó el.

Individualizációnk és szervezettségünk fejlesztése és tökéltése végett mondotta ki az igazgató-választmány azt is, hogy jövőre a titkár — mikor és a hol szükség mutat- kozik — a fiókok területére kialszáljon.

A személyes érintkezés minden más esetekben is a leghatékonyabb társadalmi eszközöknek bizonyulnak a közzelvaló föl- észlelésére, egyesek és jogi személyek meg- nyerésére, s oly áldozató fölkelítésre, mely-ek az egyesület nélkül soha sem létesít- tük volna.

Ime ebben is, az egyesület egyik nagy szolgálata a végeztét, a nemzeti eszme és művelődés fejlesztését és előbbrevitelét ille- tőleg!

Nem foglalandó el azonban túlsóros részletekkel a jelentés egybevonat keretét, utalunk a fiókok ce-tölt megfelelő jelenté- seire, s átmegegyünk az iparmozgalomban ki- fejtett országos tevékenységünk pártjára, két nagyszabású akciónak megindítása érinté- re.

Egyik a t o l e p i t é s. Esztendőnk óta fögött munkaprogramunk fontos kéré- dése az ide szükséges nagyobb anyagi erő hány. miatt, bár az 1887. aug. 28-iki sepsi- szent-györgyi közgyűlés részletesen meg is állapította a telepítés alapelveit. Kitelepitő székely szakosztályunk épen a fentiek miatt alkalmat várva szünetelt.

Folyó évi június hó 11-én jött közbe az az országos esemény, mely egyszerre megváltoztatta nemcsak az Emkének, de az egész országnak a culturmozgalomra vonat-kozó irányát, s addig pihenő eszmét, a kitele- pitést hozta előtérbe.

Gróf Kun Kocsárd, az Emke tisztelet- beli elnöke az egész culturmozgalom pro- gramjának tényekben és áldozatokban a vezetést Hunyadvármegye területén felszázaddal megelőzje és uttoróje, régen megérett szándékához és elhatározásához híven, székely kitelepitési czúra az Em- kének a j á n d é k o z t a s n a p o n. 2500 hold birtok álló a l- gy ö g y i b i r t o k t a, a hozzá tartozó malom- rév- és vásár jövedékek egystemben, még életében, a következő év január 1-én a kitelepités haladéktalan megkezdése végett, az egyesület által már nem csak birtokba, de kezelés és igazgatás alá vevődőleg!

A birtok közjegyzői ajándéklevél alapján az egyesület nevére a levél meghatározásához képest át is telekköny- veztetett!

Nem e halvány jelentés föladata a feje- delmi tény és magyar historisi mozzanat méltatása; merénylét volna a köszönet és hála e obabolszár hivatalos referada kere- tében. Az igazgató-választmány intézkedése folytán külön szakelőlejtés és javas- lai alapján jelen napki közgyűlésünk törté- nelmi tisztje, a gr. Kun Kocsárd nagy cselekedetéről s ezzel egybefüggőleg a tele- pitésről megfelelő jegyzőkönyvi határozatokat és intézkedéseket hozd.

Jelentem csak, hogy az igazgató vá- lasztmány részéről gróf Bethlen Gábor elő- nök vezetése alatt július hó 20-án küldött- ség jelent meg a köszönet és hála kifeje- zése végett Al-Gyógyon, mely küldetésében részt vettek: Horváth Gyula alelnök, a titkár és K. Sándor József vál. tag, s je- lentem, a mi a közgyűlés tárgyzaratózában is olvasható, hogy a székely kitelepitő szak- osztály június 12-ke óta az igazgató vá- lasztmány felszólítás a következőben kétszer is egybehivatván, a Kolozsvárt és Brassóban július 13-án, illetve augusztus 15-én m g- tartott ülések alapján Horváth Gyula szak- osztályi elnök fogja az előterjesztéseket megtenni.

E teljes előterjesztés egész terjedelemben jövő évi jelentésünk fényét és világossá- nat képezend.

Az aktió megkezdett másik új tere a K á r p á t m o z g a l o m é

A munkaprogramunkba szintén kezdet ölt. föllel eme közszad. szakosztály vette elő gróf B e l d i Akos elnöklete alatt a terjesztette behatóbb tanulmányozás utján a folyó év július hó 12-ki választmányi ülése elő.

A székelységnek az Alföld magyarsá- gával ethnographai egybekapcsolása az Emke törekvéseinek vége alapelve. Ennek következtében a székelyföldről kiinduló A r a d, N a g y v á r a d, D e b r e c e n e felé me, intézményeink által egyre inkább erősödő culturmozgalomunk megfe- lő kapcsolatokról már eleje óta gondol- koránk. Az anya-államba befelé indított i p a r m o z g a l o m egy ily kapo- sítat jellegével birt és bir közzgazdasági te- kintetben. Még inkább a székely kitelepités és székely munkásoknak Romania helyett nyugatra terelése. Most turisztikai szem- pontból tenni hozzáférhetővé az országnak — és mimagunknak! — Erdélyt, ország- szerte népek fábi, aranyban, gyogyivizekben, gyönyörű tájképekben s történelmi tragos- diákban oly gazdag és dus vidékeit, ez ép annyira kulturális mint közzgazdasági föl- adat s ennek utján aktíva törni az újabb mozgalom.

Hogy e célzat egészen az egyesület társadalmi szempontja szerint érvényesülhessen s ezért folyton az Emke kezére munkálha- son, ez okból mondatott ki, hogy ország- szerte nem egy új független Kárpát-egye- ltre van szükség, hanem egy, különben megfelelően önálló hatákkal bíró. Emke- Kárpát-ostály szervezendő. Az Emke nagy a mindent átölelő társadalmi mozgalma mel- lett illő nagyobbabban külön mozgalmat alig is leh tne mostanság ez irányban meg- indítani.

Ellenben ez osztály tagjai, némi osz- tálypótlék fűtésével, kitelének az egyesü- let erre vonatkozólag önként jelentkezé- s njabbán ép ezel végett belépő tagjaiból; a működésre készen van s újabb tört nyer- gőzde fiók léteznük; az adminisztrációra fennáll kész k-poniti tervezetünk. Csak annyi szükséges, hogy ez osztály képzendő va- gyons és kintléai, tagjai és ügyei külön csoport gyanút kezeltessenek s a szervezet- z egyesület egystem és az osztály köz- szabályokkal megállapítások.

Epen a szabályok kidolgozása végett küldte ki az igazgató-választmány dr. C o n o h a Győző elnöklete alatt: L a i t- n e r Elek és dr. T e r n e r Adolf tago- kat a titkárral és főpénztárossal, kimond- ván azt is, hogy előzőleg a felvidéki Kár- pát-egylet ügyei egy megbízott által tanulmányoztassanak. — Erre a titkár küldé- teti ki.

lig volt az Emkének kezdeményezése, melyet sajtó és közönség os-talanabb örö- mel és hozzájárulással fogadott volna, mint e: osztályt. Bégébbi alapítónk újabb ala- pitvánnyal jelentkeztek e szúra s mint a telepítésnél, külön tökéltetés indult s- ndítatott meg. Dr. S z t e r é n y i Hugó tanár, aradi fiókok titkára fölhatalmazást nyerve, körutat tett augusztus hóban a főbb székely fiókokba s érintkezések alap- jan megállapításokra jutott a teendőket és a kért támogatást illetőleg a fiókok birto- bosaival, Jelentése az osztály anyagját képezi.

Ha mindezekkel, miket elejtől elő- r o i á n k, az országnak térben, műveltség- b-

szellemen és vallásban egységeit; az anyasállamot választó lakosmóssát ke- resni az egyesület, nem hagyta figyelmen kívül a lefolyt évben sem a leghatalmasabb eszkoz, a társadalmi érintkezést.

Sőt e tekintetben nagy és nj előbal- dásokat jelenthetünk.

Elő ezek közt, hogy gróf K á r o l y i Tiborné és gróf D e s s e w f f y Aurél elnökletük a K a m e r m a y e r Károly elnöksége alatt virázgó nagy fővá- rosai választmányunk után, második hata s s választmányunk is alakult a Királyhágón tul. A r a d v á r m e g y e r e e k i t e r- jedőleg A r a d v á r o s á b a n.

Arad város és megye vezérfőhivatal, társadalmi tényezőivel és sajtójával való előleges érintkezés és levelezés alapján 1888. december 7-iken történt meg a meg- alkulás: az anyasállambeli első szomszede- ritelnek testben is a czúra velünk egy- sülése. A nemzeti társadalom egységeit ide- induktiv haladásának jele az — szemben a deductiv politikai centralizációval — az Emkében és az Emke által a székel vidé- ről kiindulólag a főváros felé. Ez a hatalom- köz és a nemzeti egymást kiigazító találkozás. A székelység fölő kizelődés az Alföldön, melyen túl Budapestben már kész, érintették nagy szerveztünk.

Gróf B e t h l e n Sándor vezetése alatt a titkár, S z t e r é n y i József jegyző és K, S á n d o r József választmá- nyi tag, ki az előkésztés végett választmá- nyi megbízásból megelőleg kétszer is ki- szállott, — jelentek meg a mondot napon Aradon, hol kiváltképen a sajtó és a ható- ság párt nélküli osztatlan 'elköszedéssel már megteremtette volt az általános közzgá- lakot. Nagy közönség, nő és férfi tagok vésztele mellett, a szép új városába dísz- temberben tartott meg az alakulás. Az Emke megkezdése egyszerre ünnepl lett Aradon. A választmányok jelentései között van a szerveztés és a teljes tisztikar, a nő és férfi választmányokkal együtt, közölve, e helyen csak hazafias köszönettel emeljük ki azt a pártfogást és munkásságot, melyben az ügyet kiváltképen F á b i á n László főispán tiszteletli elnök, V á s á r h e- l y i Béla elnök, S a l a c z Gyula kir. tanácsos, polgármester, ifj. K r i s t y ó r i János nagyparas, mint pénztáros, és dr. S z t e r é n y i Hugó tanár, mint titkár részeseit. S a l a c z polgármester min- denkivel, ki előtte az aradvárosi polgári esküt leteszi, 1 frtot fizetett az egyesületnek. Közönség pedig főleg a nőválasztmányok, Arad város és megye lelkes asszonyainak, kik B o h u s z ö g y é n y i Antonia tiszteletli elnök és özv P u r g l y Jánosné elnökkel megalakulva, már a tarsang fo- lyamán H a u s e r Károlyné elnöklete alatt oly bált rendeztek Aradon, mely mélt- tán csatlakozik a kolozsvárihoz.

Az Emke Aradvárosi és megyei vá- lasztmányának viszonya az egyesület egye- teméhez meg némi rendezésre sár.

Am a hálózat terjedéséről egy másik örvendtes hírt is kell jelezniük. Már csak rövid idő választ el ugyanis, hogy választ- mányunk megalakuljon az Alföld király- nóje, Debreczen városában. Reményünk van, hogy választmányunk lesz nem so- kára Szentesen.

Eként haladva folyton előre, egyik kézzel dolgozva, másikkal szervezve, választ- mányainkat foglalkoztatva, a lankadót ser- kentve és ébren tartva, az idő bizonyosága adott nekünk igazat, hogy a társadalmi mozgalom nem olyképen vezetendő, mint az némelyek által, főképen a szinlatok mo- gött, a budap sti közművelődési congress-uson óhajtatott.

(Vége köv)

KÜLFÖLD.

— A párisi gróf kiáltványának szósz- rintí szövege a következő:

Francziák! Döntő harcok előtt állunk. Arról van szó, hogy megtörtik annak a pártnak a hatalmát, mely fenyegeti a köz- jólétet és megsértette legdrágább szabadsá- gaitokat. E czúra működőjén közre minden jóvaló polgar. Semmi so választás el- öket; a konzervatívok tartanak össze. Kl- lönösen ti, a kik a monarchia hívei vagytok, adjátok jó példáját hazafiaságtoknak és ösz- szetartásoknak. A hol jölettek van, támog- assátok erőlesen; egyebekben alkalmaz- kodjatok a harc követelményeire és ne bánjatok ellenségként azokkal, kik ugyan- azon ellenség ellen küzdenek, mint ti. Meg- biztositjátok a legégetőbb bajok orvoslása után az országnak vissza fogják szerzeni az önel- határozás jogát, melyet a köztársasági párt 1884-ben az alkotmányból kitört, a meny- nyiben Franciaországot köztársasági állam- formába nyújtotta és a kibontakozás minden útját elzárta. A z u j r e v i z i ó a kényszerhelyzetet meg fogja törni, a nem- zet fogat vissza fogja adni, és ez által meg- teremti majd a vallási béke, az állandó in- stituciók korszakát és biztosítja demokratikus társadalmunknak a szabadság szavartalan, nyugodt gyakorlatát Ha előjn az óra, emlé- kezetek vissza, hogy a monarchia mi volt a multban. Katolikusok, keresztények, vaj- jon háhozhatók-e? Melyik rendszer ad- hat több garanciát gyermekeitek nevelése, a lelkiismereti szabadság és a vallás omlata iránt? Imperialisták, én nem kívánom töletek, hogy tagadjátok meg a multat, de meg fogjátok-e tagadni a monarchia támoga- tását azon a napon, melyen a nemzet sa- vazata azt fogja kimondani, hogy az egyeséget képviseli. Ti, a kiknek szándéka becsületes konzervatív köztársasági törekedtek, ti nem fogtok örökök védeni egy kormányformát melyet elítélnek kudarosaik. Végre ti mind- nyian, kik Franciaország beldogúllását akarjátok ki- és befelé egyaránt, cat nem fogtok mátol holnapig elő kormánytól várni. Lépjetek a szavazó urnához, ne féljétek a hatalom fenyegetéseitől, mely ugy sem tarthatja magát sokáig! Isten rátko biza- sa haza sorsát és üdvét. F ü l ö p. párisi gróf.

Az orosz katonai körökben hosszabb idő óta mozgalom uralkodik, mely idegen nemzetiségű tiszteknek az orosz hadsereg

kötélkébe való felvétele különösen azok- nak mint oktatósi tiszteknek alkalmazása ellen irányul. Ez a mozgalom a napokban élesebb alakban nyilvánult egy idegen tisztek az orosz hadseregbe való alkalm- atoztatása miatt. Az említett körökben azt hangsúlyozzák, hogy a hazai oktató tisz- teknek kitűnő szogalati idegen tisztek alkalmazását teljesen fölöslegessé teszik, és hogy az orosz katonai kormányzatnak ez irányban követett eddigi eljárása álta- lában sok helyteleniséget vont maga után és különösen háborus bonyodalmak alkalmával rossz következményeket idézhet elő.

LEGUJABB POSTA.

— Berlinből távirják, hogy egész hatá- rozottan szóló kopenhagai jelentések esserint, a c z á r l á t o g a t á s a Potsdam- ban jövő szerdára, szeptemder 4-re várható. A czár Kiel féle utazik és szeptember 7-ikre a dán királyné születése napjára, visszatér Fredensborgba. Más oldalról megerősítik a „Kölnische Zeitung“ azon párisi jelentését, hogy a czár elhatározta, hogy az orosz trón örökösét hivatalosan elküldi a párisi világlial- lítás megtekintésére.

— Boulanger tábornokról a „Times“ párisi levelezője azt jelenti lapjának, hogy jó forrásból szerzett értesülései alapján bizton állíthatja: a tábornok a válasz- tások előtt vissza fog térni Fran- cziországha. Ez elhatározást azonban a tábornok és közvetlen környezeti tiok- ban tartja, mert özlük az, hogy a kormányt készületlenül lépjek meg.

NAPTAR.

Szeptember 3. Kedd. Róm. kath. naptár Manóvet pk. Prot naptár: Manóvet pk: Görög-orosz naptár (aug. 22) Aethonik. Nap két 5 óra 23 perczor, nygészik 16 óra 34 perczor.

Szeptember 14. A 33-ik ctyalogozod A-adra érkező, ünnepélyes fogadtatása és megvond- gelése.

Szeptember 21. Aradmegye köztörvényhatóság bi- zottságának 2-ik érvényes közgyűlése ó. e. 9 órakor.

A „Kölessy Egyesület“ könyvtára (Szabads- tér 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. u. 3-4 s pénteken 11-12 óra között.

„ARADI KÖZLÖNY“

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben hához hordva:

Egy évre . . . . . 12 frt — k.
Fél évre . . . . . 6 „ — „
Negyed évre . . . . . 3 „ — „
Egy hóra . . . . . 1 „ — „

Viláokra szétküldve:

Egy évre . . . . . 14 frt — „
Fél évre . . . . . 7 „ — „
Negyed évre . . . . . 3 „ 50 „
Egy hóra . . . . . 1 „ 20 „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése a gazdasági végén é n lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésé- ben fennakadás álljon be.

Arad, 1889. augusztus 1.

Az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatala.

HIREK.

ARAD ÉS VIDEKE.

— Személyi hír. P a c o r Kálmán honvédtisztoknak, ki az Aradon tervezett lo- vessági taktorna ügyében pár napig váro- sunkban tartózkodott, tegnap székelyére utazott. — S a l a c z Gyula kir. tanácsos, polgármester, ma a fővárosból Aradra visszaérkeztek.

— Institoria Kálmán Aradváros főjegyzője, Abazsai főbíróból, hol megrendült egész- sége helyreállítása végett földélet keresett. teljesen javult állapotban visszaérkezett Aradra a tegnap hosszas pihenő után ismét átvette hivatalát. Kívánjuk, hogy a derék, szorgalmas főjegyző teljes egészében töltse be, most már hivatalát!

— Megrendítő gyászbeszéd híre érkezett va- sárnap Aradra az országfővárosból. A szo- moru hír nekünk is tudomásunkra esett, de nem akartunk megírni addig, míg teljes bizo- nyosságáról meggyőződést nem nyertünk. Most már meg iszonyodtunk a legilletékesebb forrásból róla, hogy a mélyen megrendítő hír, mely t. egész Arad megdöbbenve ad- sajjáról-szájára, csakugyan igaz. A gyászbeszéd az Aradon köztiszteletben és becsületben álló gyoroki A n d r é n y i családot suj- gatta. A család egyik legkedvesebb tagja, ifj. omorovicsai H e i n r i c h Ferencz né szül. A n d r é n y i Jenny urnó vasár- nap délelőn rövid, de kínos szenvedés után Budapestre elhunyt. A szép fiatal asszony, ki alig élt többet 18-19 évnél, tavaly még egyike volt Arad legbájosabb, legara- nyosabb leányainak, ki elragadó kedvességé- nek teljes várszával vette körül azt a kört, melyben forgóldott, melyben szereték s imádták. Maga volt a megtérszt élet, üde- ség, a kirlő senki sem gondolta volna, hogy ilyen rövid idő alatt halálát siratják. Eskütrő- jén, mely tavaly október 4-én ment végbe ifj. omorovicsai H e i n r i c h Ferencz buda- pesti nagykereskedővel, az egész Arad meg- jelent s gyönyörködött, igazán gyönyörködött a bájos menyaszonnyban, ki vidor pajzán- sággal, eleven szavakkal lépett oltár elé, mely boldogságot volt hívóva nővel. Boldog

is volt csakugyan férje mellett, ki a bálvá- nyozást imádtá aranyos feleségét. Nem hiányzott boldográgóbból semmi. Szépség, fiatalság, kedvesség, szerelom összpontosult benne, rózsás jövő ínteggett felé, anyagi gondok nem hátríthattak legkevésbé sem. Sőt, hogy boldogsága teljes legyen, hogy semmi kívánni való ne maradjon hátra, a mit egy minden tekintetben szerencsés asz- szony óhajtat, közelgett az ez idő, midőn egy kedvs, gagyogó kis baba s férje kö- zött kellett volna már megozteni tiszta szerelmét. S ez a kis baba, s repeave várt bédél okozta az imádott nő halálát. Vasárnap reggel egymást érte a távirat Aradra a mé- lyen megrendült s bőkédésben lévő szül- lökhöz, hogy szerelést leányuk, a szép Jen- nyi, haldoklik. A legközelebbi vonattal Budapestre utaztak, hogy végbucst vegye- nek gyermeküktől s a kis unokától, annyi örömet okozott volna, ha anyjával együtt életben marad. De az orvosi tudomány gyenge volt már ahhoz, hogy a két imá- dott lényt megtartsa s visszaadja az élet- nek. Ifj. H e i n r i c h Ferencz, a mé- lyen sujtott férj, mint tartalékos hadnagy éppen Galiciaába volt gyorsítottan bevo- nulva, midőn neje az örvendtes esemény küszöbén állott. Ótis táviratilag hírtak haza neje halalos ágyához. Örömrre vélt hazatérni, midőn bevonult a gyászra, nehéz kettős gyászra érkezett. Képzelné is nehéz a fájdalmat, a hön szerelő férj kétágbecelését, melylyel a végzet oly 'könyörtelenül suj- totta. Elvezeteni egyszerre, egy nap, egy órában az imádott feleséget egyetlen gyer- mekével együtt. . . . nincs szó, nincs gondolat arra, mely az óriási kiút megközelíté- ben is eszteleni bírná. Az élte tavaszán el- hunyt nő halálának híre a legmélyebb fájdalmat és megütközést kelti városszerte. Öszinte a fájdalom, és szinte a részvét, melyet a gyász- eset híre kelt. Sajnálattal emlegetik, megren- dülve beszélnek róla s szinte hihetetlennek tartják, hogy az életérős, úde, fiatal asszony ily hirtelen meghalhatott. . . . Meghalt, letört, mint a rózsza s ma már a földé. . . .

A bájos mosoly eltűnt a bitoros ajkáról, a fénylő szemekre örök éj borult s a halál viasz-színe váltotta fel az üdeveg viruló pirját. . . . Temetésé ma, a kedden délután 4 órakor megy végbe Budapestben a gyász- házból. Nyugodjék békén a megboldogult fiatalasszony. Nyugvása legyen csendes az ártatlan kisdóddal együtt, ki vele sirba száll. A mélyen sujtott férj, a szülők s rokonok pedig nyerjenek némi vigaszt az általános részvétben, mely Aradváros részéről oly im- poránusan nyilvánul!

— A házi eszternek fogadtatása erdély- ből alakult rendező-bizottság, a b á b a t a n p é n t e k e n délután 5 órakor a város- bába emeleti kisteremben létes tart, melyen az ünneplő végleges programját állapítja meg. Felhívjuk a bizottság tagjainak figyelmét, hogy az ülésre lehetőleg teljes számban jelenjenek meg.

— Aradi Gerő. városunk szinigazgatója, már szervezte társulatát, a mely némi ki- egészítésével legközelebb teljes lesz. Az ed- dig hozzá szerződött tagok névsorát sikerült megszerezniük a következőkben: Prima- donna lesz V. M a r g o Céla, ki a vidé- ken a legelőse operette-énekesnők közt foglal helyet. Drámai hőső F o l l i n u s z n é C s i g a h á z i Etel, kik szerepkörében szintén igen jó hírt veszt körül. Másodéne- kesnők és szubrettek: N á d o r Eszti és K ö s z e g i Zsani, drámai szendék: S z l á g y i Szeréna és A n g y a l Ius. C s i s z é r Kálmáné drámai színésznő. Ismerőseink közül: S z e n t e s Ilona anyaszínésznő, A r a n y o s s y n é Zom- bori Ilona énekesnő, T a r a s s o v i t a Margit komika, Hósszeremes K a s a- l i c z k y Antal, tenorista H u n f i Imre, bonvivant C s i s z é r Kálmán, ly- rar színészes B i h a r i Béla, operett- baritonista S z e r d a h e l y i népszin, udénes K i s a Ferkó, komikusok: M i- k o s Lajos és V e n d r e y Ferencz. Főrendező és művezető V e r ő György, karuzgy B a r n a Izsó.

— Kinevezés. A l e x i c s György tanárjólölt földinket, ki Aradmegye me- nogratiaja megírásában ethnographiai rész- sel működik közre, a vallás és kövoktatásügyi miniszter a k a s s a i tankertületi kir. főigazgatóhoz rendes irnokkát nevezte ki.

— Beiratkozások az aradvárosi zene- débe. Az aradi zenekedvelők egyesületének Arad szab. kir. város főnöksége alatt álló zeneudéjében az 1889-90. tanévre a beira- tások f. évi s e p t e m b e r h ó 2-ik á t ó l s e p t e m b e r 9-ig a z e n d e helyiségében (templom-utosa, pes- tály szemben) mindenkor délelőtt 11 órától 12 óráig eszközöl- tén. Az oktatás f. évi szeptemuer hó 10-én kezdetik meg, mely nonon túl a fel- vétel már csak a választmányhoz beadandó folyamodvány alapján történhetik, a mennyi- ben a növendékek száma az egy-egy órára meghatározott számot el nem érte már. Az egész évre kötelezendő tandíj, melynek fele szeptember 10-ig, és fele 1890. február hó 10-ig fizetendő, egy választott főhang- szer után 25 forint, egy mellékhangszer után meg 10 frt. A beiratási díj 5 frt. A karének ingyenes és köztelen. Egyesületi tagok tagasági díja az általunk felvételre aján- lott növendék tandíjába hesszámítottik. A beiratásnál a t. ez szülők — vagy megbí- rottainknak jelen lenniök kell. H o n d i János, zeneéki igazgató.

Az EMKE ma, szeptember 3-án tarja negyedik rendes közgyűlését Szamosújváron. Sándor József titkár az szíveségéből és gondosságából az előterjesztést évi jelentés nagyobb részét már közölhetjük, befejezve a rá di má alakulásáról tett jelentést is. Azt hiszik, olvasóközönségünk nem fogja rossz néven venni, hogy foly nagy tért szentelünk az EMKE nagyfontosságú hazafias munkájának egy évi történetének, melyet Sándor József titkár oly ragyogó tollal írt meg. A jelentés befejező részét holnap közöljük.

Az aradi kereskedelmi akadémia épületén, mely a Marosparton a kinostári palota megitt emelkedik, szombaton délután tartották meg nagy vigasság között a „koszori ünnepélyt” a munkások, hogy az épület most már tétő alá kerül. Az épület fel volt virágozva, és lobogóva, a munkások ünnepi ruhába öltözve. Déltűn 5 órakor vették kezdetét az ünnepély. A főpallér hangulatossávkban éllette Kocsis Lajost, az építőmestert, aztán Jirásek Lajost és Kocsis Ist. mint tervezőt, továbbá a kereskedelmi testület és az akadémia tanári karát s fűjességát. Hangos eljenzés követte a díkezőt, mire a munkások közt kiosztottak 150 liter bort, szívt s ösonnát. Az épület hátsó részén terített asztal várta a vendégeket, kik közt az építőkön kívül voltak: Ab r a y Lajos igazgató a kereskedelmi akadémia tanár karává, Hofbauer Lajos tb. főjegyző V ar j a s y József S o m o c s y László rendőrszabályozó K o f f e l, Károly, E l i a s Armin, B i n g Ede D o b i a s c h y József a kereskedelmi testület több tagja. Magától értetődik, hogy az ünnepélyen sok felkészítőt méldottak.

Az aradi fakaré és segélygyűlést igazgatósága az uton „isméteten felkéri az egyestlet t. tagjait, hogy hátral-kos törzsbetűli fizetéseiket pontosan teljesítsék, különösen felhívhatnak azok, kik mult évi december 31-től mostanig folytonos hátralékban vannak, hogy b-fizetési kötelezettségüknek máol számíva legkésőbb 15 nap alatt eleget tegyenek, különben az igazgató választmány határozatához képest törzsbetűteik, melyek eddig befizetve lettek, az alapszabályok értelmében a tartalek-alap javára beírhatnak. Aradon, 1889. szeptember 2. Az igazgatóság.

A beiratások tegnap Aradon megkezdődtek s minden iskolában erősen folyának. Már az előlekekből látni lehet, hogy sok tanuló lesz az ideán is tanítványainkban.

Campian János, az okirat hamisító és család ügyvéd bűnperében az aradi kir. törvényszék m. s. kedden délelőt tartja meg a végtárgyalást, mely igen érdekesnek ígérkezik s mely alatt hihetőleg zsufolóság meg fog telni a tárgyalási terem. C a m p i a n 17—18 csalási esettel van vádolóva, melyek által mintegy 1800 frtnyi kárt okozott. Hénapok óta vizsgálati fogoly. Tanúnak a tárgyalásra csak K u g l e r István kir. járásbíró van beidézve, de mindennek dacára az esetre látható, hogy a proccszissio káig fog tartani. A végtárgyalást O t t r u b a y Károly kir. törvényszéki elnök vezeti, bírák lesznek K o v a c s János és G a l l i u József, ügyész P a r e s György kir. ügyész, jegyző S c h a r t n e r Sándor dr. Vádlottat B a r a b á s Béla dr. ügyvéd védelmezi. A tárgyalás reggel 9 órakor veszi kezdetét s arra csak jeggyel lehet bejutni.

Az aradi honvédelvossági lakatya terveinek átalakításáról lapunk bőtfői számában már részletesen megemlékeztünk. Tudósításunk kiegészítésül felmelyük meg, hogy az Aradra jövő huszárszázad ideiglenesen a kápolna-utczai lakatnyában fog elhelyeztetni addig, míg az állandó lakatnya elkészül. Hisztünk azonban, hogy erre nem lesz szükség, mert ha a miniszteriumban gyorsan lebonyolítják az ügyet, a lakatnya készen lesz akkora, mire a huszárszázad hozzánk érkezik.

Athelyezés. Az igazgatói miniszter K o r o s z t e s István aradi ügyész-égi irnokot a pestvidéki törvényszékhez helyezte át.

A megnyitott diák-szezon. Az aradi középiskolákban az 1889—90-iki iskolai év tegnap vette kezdetét, mely alkalomról a két hónapon át csendes és zárt lyceum épületét újból megtöltötte a nagy reményű diák sereg, élénk szájjal a lelkesedéssel üdvözölve újból rövid időre elhagyott falakat. Reggel 8 órakor szép rendben s hosszu kettős sorban vonult az ifjúság az intézetek igazgatója és a teljes tanári kar kíséretében a Minorita-tyák templomába, hol ünnepélyes Veni sancte, F e h é r Á l f r é d lyceumi tanár mondotta. Mise után a lyceum díszteremben gyűlt össze, hol K u n e z Elek lyceumi igazgató emelkedett szellemű beszédet intézett a tanuló ifjúsághoz, melyben vallásos és erkölcsös magaviseletre s kitartó szorgalomra és segélymi szabályok megtartására buzdította őket. Végül az ifjúság a tanterembe vonult, hol az osztályfőnökök s órarendet közölték s más egyéb utasításokkal látták el a tanulókat. A rendszeres tanítás a mai nappal veszi kezdetét. Beiratkozott a főgymnasiumba összesen 353 tanuló; és pedig az I. osztályba 93 II. 78, III 57, IV. 36, V. 34, VI. 22, VII. 12, és a VIII. osztályba 26. A tanulóknagyszámánál fogva az I. és II-ik osztályokban parhuzamos tanítás rendeztetik be. A főreáliskolába beiratott összesen 14 tanuló; és pedig az I. osztályba 49, II. 24, III. 32, IV. 23, V. 12, VI. 12, VII. 8, és a VIII. osztályba 4.

Kevermesel helynök. A Kevermesen elhunyt Mikosovics Alajos róm. hath plébános helyére a csanádgyűházmegyei főbíró O c h e r i n g Albert makói születésű segédlelkész név s t e ki helynöknek.

A 480.000 forintos ternő. Ismert dolog, hogy a F a r k a s Menyhért által

az Emkének adományozott 5000 forintot az osztrák kinostár javára biztosítással lefoglalták, s hogy e foglalás ellen az Emke igazgató választmánya a Kolozsvár városi járásbíróhoz előterjesztést adott be. Ezen előterjesztés felett a bíróság tegnapelőtt határozott. Helyet adott az előterjesztésnek, s az Emke részére adományozott 5000 forintra vezetett végrehajtást megkezdte. E szerint F a r k a s Menyhértnek a R a d m e g y e e s A r a d vá r o s részére tett adományai is megmenethetők lesznek a kifizető özeleokra.

Az aradi hadastyán-egylet választmánya tegnap délután Ny á r y Béla rendőrkapitány elnökeite által fölterített s elhatározta, hogy házi szedrnék fogadtatása ünnepélyben testületileg részt vesz. A szép példa követésére méltó.

A szegény tanulóknak száma, kiknek szűlei tandíjlenyegés végett szegényeségi bizonyítványt kérnek, még egye szaporodik Aradon. Tegnapig n y o l c z s z á k k i l e n e z v e n szülő kért iskolába járó fia részére szegényeségi bizonyítványt.

Mulatság. Az aradi kárpitos ifjak által a városligeti vendéglőben vasnap este rendezett táncgyűlésem kitűnően sikerült. A hangulat jó volt, mit csak növelt a mulatságon részt vett sok szép leány megjelenése. A terrasz homlokzata s a vendéglő belseje szépen fel volt díszítve. A hölgyeket csinos tánczrendekkel lepítte meg a rendezőség. A sikerült mulatságon, mely reggel 5 órakor ért véget, K i s s Józsi kitűnő zenéjére 40—50 pár tánczolta a négyeseket.

Kilenczven centiméteres családapa. Makón lakik O v i e s Simsi, a ki boldog családapa volna, ha az anyagi gondok nem gyödnének. Mert bizony 90 centiméteres embernek nehezebb esik a munka, még ha 23 éves is. O v i e s azért folyamodott a rendőrkapitányhoz, hogy adjon neki koldu-lási engedélyt. Minthogy ez megkapta, remélheti, hogy ezután inkább fenntarthatja családját.

Kimutatása az aradmegyei közközbizetforagalmának 1889. augusztus hónapban. Kórházi beteg maradt a mult hó-ról 80 fi, 69 nő, e hóban fejeztették ápolásra 117 fi, 86 nő, összesen ápolatott 197 fi, 156 nő. Ezek közül elbocsátott gyó-gyulva 85 fi 51 nő, javulva 24 fi, 27 nő, gyógyulatlant 2 fi, 2 nő, meghalt 6 fi, 4 nő, összesen fogyatkozás 117 fi, 84 nő. Maradt ápolás alatt 80 fi, 71 nő, összesen 151. Apó-lási napok száma 5643. Arad, 1889. szeptember 1.

Az aradi közúti vaspálya forgalmi kimutatása. Szállítottat 1889. aug. 16-tól 31-ig 20.741 személy, bevétel 2006 frt 25 kr, 3239830 kilogramm teher, bevétel 1363 frt 06 kr, 1888 augusztus 16-tól 31-ig 16674 személy, bevétel 1608 frt 75 kr, 2330020 kilogramm teher, bevétel frt 1130.16. 1889. január 1-től augusztus 31-ig 224551 személy, bevétel 21715 frt 90 kr, 40311080 kilogramm teher, bevétel 16394 frt 28 kr. 1888 január 1-től augusztus 31-ig 203866 személy, 19892 frt 38 kr, 36038023 kg. teher, bevétel 15917 frt 49 kr.

Milyen lesz az idő? A legközelebbi napokra ósadoz, jobbra fordul, szélre és a mult hetinél melegebb időt várhatunk.

Egy végzett főrealista — szabad óráiban — correpetitornak alsóbb osztályu reáliskolai tanulóhoz ajánlkozik. — Hol? megmondja a kiadóhivatal.

HAZÁNK ÉS A FOVAROS

Mátyás király emlékeztetést tegnap ünnepelte Kolozsvár városa. Emléklábiával jelölték meg azt a házat, melyben Mátyás király született, s melynek falai félezer, éven át dacoltak az idő romboló hatalmával. S a mi főlemelő ebben a kegyeletes ünnepben, nem annyira a nemzetnek természetes ragaszkodása a mult idők dicsőségéhez és nagyságához mint az a magaslatos fejedelmi szó, mely királyunk ajkán elhangzott, midőn két évvel ezelőtt megmutatták neki Kolozsvárn azt a hajlékot, a melyben, mint történelmileg is be van bizonyítva, az ő dicsőségs elődje, Magyarország büszk sége először látta meg a napvilágot. A király mondta, a király kívánta, hogy emléktábiával jelöljék ezt a történelmileg oly igen nevezetes helyet, hogy a késő utókor is látható tanúságról emlékezzék vissza Hollós Mátyás kir. yra, az igazságosra. A király mondta, s ezzel csak újabb helyet szerzett magának a nemzet kegyeletében és hálaérzetében. Magának az emléktábiának felirata, melynek készítésével a régi Mátyás-szobor-bizottság egy székebb osztálya Hegedűs István birta meg, a következő:

EBBEN A HAZBAN SZÜLETETT 1443. MART. 27-KEN HUNYADI JÁNOS ES SZILAGYI ERZSÉBET FIA, MÁTYÁS. AZ IGAZSÁGOS. SZÜLŐHAZÁT A NAGY KIRÁLY KEGYELETBŐL ÖRÖK IDŐKRE ADÓ-S TEHERMEN-TESSÉ TETTÉ. II. BAKOCZY GYÖRGY ERDELYI FEJDELEM. E HAZ KIVÁLTSÁGÁT MEGERŐSÍTETTE. I. FERENCZ JOZSEF APOSTOLI KIRÁLYUNK. 1887. SZEP 23-ÁN LATOGATASÁVAL MEGTISZTELTE ES KEGYES ADOMÁNYAL GONDOSKODOTT, HOGY ÖRÖK EMLÉKEZETÜL MEGJELENTESSEK.

A KEGYELET, A TISZTELET HIRDETŐJE

EZ AZ EMLEKTÁBLA, MELYET LEGNAGYOBB FIASZÜLŐHAZARA E HAZ TULAJDONOSA, KOLOSZVAR SZ. K. VÁROSA TETETETT MDCCCLXXXVIII.

Vasuti alkalmazottak póre. A torontáli helyi érdekl vasut részvénytársaságot perrel fenyeget néhány hivatalnok. A vasutüzemét április 15-én tudvaleőleg az osztrák-magyar államvasut-társaság vette át, azzal a kötelezettséggel, hogy a torontáli helyi érdekl vasut részvénytársaság által kinevezett hivatalnokokat a szerződés tartamára szolgálatába veszi, ez idő után pedig a részvénytársaság szolgálatába visszabocsátja. A torontáli vasutak szolgálatában az az üzem szerződés megkötését megelőzőleg több oly hivatalnok volt alkalmazva, a kik más vasut-társaságokra évés hosszú során át szolgálatban bíztos, rendszeres és nyugdíj-képes állást foglaltak el és csak azért hagyta oda helyüket, mivel a torontáli helyi érdekl vasut részvénytársasága kötelezőleg kijelentette, hogy őket az üzemszerződés tartamára végleg kinevezi, a szerződés lejártá után pedig a torontáli helyi érdekl vasutakhoz ismét visszaveszik. Dacára e kötelező nyilatkozatnak, az osztrák-magyar államvasut-társaság e kinevezett hivatalnokoknak az üzem átvételé után azonnal minden ok nélkül felmondott, még mielőtt szolgálatára csak rövid időre is beosztatták volna. A hivatalnokok ez okból a por utjára akarnak lépni.

A székiyföldi iparmúzeum javára Maros-Vásárhelyt rendezett helyi érdekl kiállítását vasárnap d. e. 11 órakor nagy ünnepélyességgel megnyitották. Szászrégen városa negyvenhat tagu küldöttséggel képviseltette magát, a küldöttség élén Gölner polgármesterrel; Maros Torda-vármegye tisztikarát Sándor Árpád, a városi tisztikar ajtai helyettes polgármester vezette. Kovács apát plébános, a kiállítás elnöke, nagyszabású megnyitói beszédet tartott az ünnepesét a tölzötzenek és a delegáltak közreműködése emelté. Az iparos polgári egylet helyiségében s a „Transylvania” díszteremben rendezett kiállítás fényesen sikerült és nyoloz napig tart.

Rovid hírek. B a r o s s miniszter visszatérte a fővárosba. — A f ő v á r o s 25 milliót vagy kölcsönre a tegnap leletli b-táridőig senki sem adott be ajánlatot. — H u y n távorszernagy, ki több évig volt magyarországi hadparancsnok, Gmundenben 77 éves korában meghalt. — S z a p á r y Gyula gróf földművelési minisztert Kolozsvárt, hová a kiállításra és Mátyás-ünnepre ment, nagy lelkesedéssel és kitüntetésekkel fogadta a város közbizsége. A miniszterrel együtt mentek Kolozsvárra J ó k a i M ó r és H e g e d ű s Sándor is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nevezetesebb híresek, szerkeszti K o s u t á n y Géza törvényszéki bíró; kiadja a L a m p e l-féle könyvkereskedés. A vállalatot kezdő első kötetet vesztük belőle s ebben egy szenzációos bűnpört: E r n y G y ö r g y m e g g y i l k o l t a t á s á t. A külföldi jogtudományi irodalmat több oly vállalt egészíti ki, mely a nevezetes bűnpörtök egész lefolyását közli, a törvényszéki aktakkal együtt. Az ilyenek sok tájékoztatást nyújtanak mind az anyagban, mind a törvényszéki eljárásban. Kosutany is ily czéllal indította meg a magyar vállalatot. A duszgázda és fukar Erny György meggyilkoltatása (1876. augusztus 11-iken a fővárosban) az újabb idők egyik nevezetes bűnpöre, melynek főképe a nyomozásra és vizsgálatra vonatkozó részét adja részletesen a 178 oldalra terjedő kötet, s ebből a fiatal bírók elég okulást ezerhetnek az óvatosságra nézve, meg arra is, hogy az osztrák-magyar konzulsgok mily nehézkösen mozognak egyet a törvényszéki felszólításokra. Az Erny-féle pórt fölötté érdekesnek teszi az is, hogy a vádlottak az intelligens osztályhoz tartoznak, elzülött emberek tele furlanggal, előrelátással. Az egyik ügyvéd, a másik mérnök, egész életük folyása magával hozta, hogy a bűntető eljárás l megismerkedhesseken. Kegényes történetekkel állnak elő és mesterileg értik a tagadást. Galicziái származásnak lévén, a por szája elnyulnak a külföldre is, Romániába, Galicziába, a hová a gyilkosság után menekülnek. A főváros titkos existenciájának életéből is sok jellemző vonás elevenül meg, mikor ama kártyás kompaniakról van szó, melyekből a vádiottak kerültek ki. Egy csomó mindenféle ember mozog itt, kik csakmánya lesnek s képesek akármire, hogy p é n z h e j z s e n t a k. Egy rézkész külföldi j ö t l e m e n t e m b e r, kik már ötlet néhány évig valahol a távolban s kik régi ismeretségeiket a távolból is feantatják, mint a Rydel-testvérek, a kik mint francia nyelvmesterek szerepelnek Pesten a világot, máshol pedig tőképénzeseknek, vasuti vállalkozóknak adják ki magokat. A por alakjai kvalifikált gonosztevők, kik számításal készülnék a bűre; nem bárdolatlan durva emberek, hanem kormófont gazemberek, kiknél a világiás modor és más, sem hiányzik. A vizsgálóbíró, az itélő bíró meg van győződve, hogy a vádlottak a gyilkos s az itéletnek mégis föl kellett őket menteni. A józgas figyelmes sok megragadhatja e pörből, a nagy közönség pedig fokozódó érdeklődés közt olvashatja. Kosutány jól feldolgozta az anyagot. A kötet ára 1 frt.

Ugaron az elmék, — vetetlen a tarlok: — Hamis pénz, hamis hit, kijátszott törvények; — Nincs oly erős nemzet, kit meg ne történék; — Te uj erkölcsöket hoztál a nemzetbe, Szellemed lángjával magasra vezette. Erényit ápolgat; — hiszen jó e nemzet! Tiszta búzat arat, a ki konkolyt nem vet.

Hizelgő szavakat nem adott és nem vett: De fentartá a hont megalkotó elvet: „Nem szóval, de tettel a hazát szeretni” — Dolgozni, — tanulni, — és siklust fizetni.

S mit a nép felőle örökké emleget, Igazság pallosát, jogosztó mérleget: „A jog az igazság; — országvilág lassa: Hogy az a királynak uralkodó társa!

Tha idegen volt is, kit sujtott a vér-tett, S magyar és rokon volt, a ki törvényt sértett: A szenvedőt fogta meg akkor is pártul, S az igazságszegtő eldobta magátul.

Mig Mátyás ura volt szép Magyarországnak, Magyar is ura volt széles e világnak: A nagy emberekre átszállt ragyogása Es a kicsinyekre, — két keze áldása.

Sírhatott az ország, mikor estemette: Egész fénykorá mind ott feküdt mellette; Urnak urasága, pínak nyugodalma, Mind azt elakarta Mátyás király halma.

Szem, a mely meglásson; szív, mely átérzen: Kéz, mely rólad írva, közbe meg nem rezzen, Kinek van a-íatva? — Volt, a ki te hette: — „Arany” volt maga is. — El van már temetve.

— Mi az „én” világom, mely téged kezeget? Bolygó fény, mely holtak sírja fölött repked. Szikrák, mik, zord jövő kódéből, a multak fényébe menekvő képeletben gyultak.

De a szó, mely rólad hangzik, eszerré lesz, Azzal, hogy vele egy egész nemzet érez: — Hogy soha szülőföld oly nagyot nem, termelt; Oly nagyot, mint térdyit, — mint magyart, — mint embert

Emlékedet im, négy század tartja épen: El nem fogy, újra el minden nemzedékben. A nép hisz benned, mint a földtámadásban, S neved él örökké egy felshajtásban.

Ez a szerény hajlék látott megjelenni: — Nagy csillagvillásnak kellett akkor lenni, „Emlök” tőzfolyója akkor áradt sírlyel „Hadur” kardja esett alá azon éjfel.

Korona még nem volt gyermekii föld felett: De csillag ragyogott rajt korona helyett. — Napnyugoti „három királyok” azt lesték S nem tőmjén-mírálva, — pallossal keresték.

Ez a csillag vészpott, ez vezetett végig. Börtönön, őrzadott át, királyi székig. Ország koronáját elébb nem tetted fel: Kérdemelted azt királyi tettekkel.

Királya a honnak, vezére a népnek, Jogaróddal áldád, kardoddal megvédted, Hazánk koronáját tetted fényes napnak: Idegen koronák jók voltak drabantnak.

Hajh! nem vert e földben ellenség zászlója Gyökert, mig Mátyás volt oltalmazója! S a hol gesztet hajított az erős cseh gyarmat: Nem tépte ki: bölcsen becsjta magyarnak.

Országunk csimerét, mig „hullód” állt közte, Mindenki rettege: senki le nem győzte, „Földhód” két szarvával, „as” kettős fejével S kettárku „oroszlán” nem tépheték szélyvel.

S mig a sok királyok, herczegek csoportja, Fejét öszdeduga, a tanácsot tartja: Keresztet felhúdtul védmí váltvetetten; — Mátyás király így szólt: „én már meg is tettem.”

Országunk határit kiterjeszté messze, Vajda és desputa mind lett héberesse. Jajczavár, a Hradcsin s a büszke Béca torna A magyai zászlókat hordá meghódolva.

De a kit leküzdött, — a legfelőbb ellen, Az idebenn lakott: — a régi rosz szellem: Átkos visszavonás; — hju gőz hidrája, Meinynek nem a hon, csak önérdéke drága.

Te uj erkölcsöket hoztál a nemzetbe, Szellemed lángjával magasra vezette. Erényit ápolgat; — hiszen jó e nemzet! Tiszta búzat arat, a ki konkolyt nem vet.

Szétzört kötetekben bámuljuk könyvtárát, Törédek követeiben fényes Budavárát: — Irott törvény, — népnak ajkán élő monda, Mily nagy volt a magyar «akkor» mind azt mondja.

Hizelgő szavakat nem adott és nem vett: De fentartá a hont megalkotó elvet: „Nem szóval, de tettel a hazát szeretni” — Dolgozni, — tanulni, — és siklust fizetni.

S mit a nép felőle örökké emleget, Igazság pallosát, jogosztó mérleget: „A jog az igazság; — országvilág lassa: Hogy az a királynak uralkodó társa!

Tha idegen volt is, kit sujtott a vér-tett, S magyar és rokon volt, a ki törvényt sértett: A szenvedőt fogta meg akkor is pártul, S az igazságszegtő eldobta magátul.

Ma mi nem keresstik, tán O keres minket. S porszemci hazánk sorsán agni intnek.

Vajna e szent hamvból jutna minden szivbe Egy porszem, mely minden honst egysitene; Egy nagy gondolatban új életre kelve: „Mi földön idvezit, az a hon szerelme.” Jókai Mór.

KÖZGAZDASÁG. VECYES KÖZLEMENYEK.

— Szász-üzlet. — (Szeptember 2.) (H.) Szesz, Készárny nagyban 49.—49.25, kicsinyben 49.75 hordó nékyl pr 190 Liter belecírtve 35 frt fogystári adó.

— Budapesti gánatörés. — (Szeptember 2.) Jó kínálat mérekelvt vételkedv. Forgalom 20000 mm. Oszti buza 8.46—47. Tavssza buza 9.02—03, Maj—junust tegsori 5.56—57. Oszti árpa 6.31—33.

Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár forgalmi kimutatása 1889. aug. haváról. B e t é t e l e k: Álladék mult hó végén . . . frt 352316 07 Beletételek . . . frt 172926 81 Összesen frt 525242 88 visszafizetések f. hóban . . . frt 60500 — Álladék folyó hó végén . . . frt 464742 88 L e s z á m o l á s: Váltótárca-áll. m. hó végén frt 149218 20 leszámított váltók f. hóban frt 187951 39 Összesen frt 337169 59 bejárt váltók f. hóban frt 2736 50 Váltótárca-áll. f. hó végén frt 334438 09 Előlegzések kézi zálogra: Álladék mult hó végén frt 166774 — előlegzetett f. hóban . . . frt 47189 27 Összesen frt — — bejárt előlegek f. hóban . . . frt — — Álladék f. hó végén . . . frt 213963 27 J e l z á l o g o s k ö l o s ö n ö k: Álladék mult hó végén . . . frt 11000 — előlegzetett f. hóban . . . frt 19100 — Összesen frt — — törlesztett f. hóba . . . frt — — Álladék f. hó végén . . . frt 30100 — P é n z t á r f o r g a l o m: Álladék mult hó végén . . . frt 29120 37 bevételek f. hóban . . . frt 396098 54 Összesen frt 425218 91 kiadások f. hóban . . . frt 400836 55 Pénztári álladék f. hó végén frt 24382 36 Arad, 1889. aug. 31. As igazgatóság.

Hivatalos ártólya

A budapesti áru- és értéklőszádén 1889. évi szeptember hó 2-án.

Magyar aranyaradók 4. sz.	99.40
magyar papíraradók 5.	94.50
magyar vasuti kölcsön	100
magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	100
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	112.25
magyar földterhermentési kötvény	104.75
magyar földterhermentési kötv. záradék	104.75
Temes-bánási földterhermentési kötvény	104.75
Temes-bánási földterhermentési kötv. zár.	104.75
Magyar földterhermentési kötvény	104.75
Horvát-szlavon földterhermentési kötvény	100
Magyar szőlőtermesztési kötvény	100
Magyar nyeregy-szörnyeg kölcsön	137
Tízszázalékos és szegedi sorajegy	129.50
Osztrák járadék papírban	88.25
Osztrák járadék ezüstképen	84.25
Osztrák járadék aranyban	109.75
1860-iki osztrák államotajegy	138
Osztrák-magyar bankcsekkönyv	905
Magyar hitelbankcsekkönyv	816.25
Osztrák hitelcsekkönyv	802.90
Ca. 68 kr. arany	5.68
30 frankos arany (Nápoles-dó) 100	9.40
Német bíróslati márk.	58.20
London	119.30
20 márkás arany	11.95

Közlekedés.

	A vonat	ind. Aradról	érk. a város
Csanád regysvonat	regg. 6.20	este 7.—	
Budapesti személyvonat	d. u. 12.05	regg. 5.18	
	este 9.20	d. u. 8.43	
Erdélyi regysvonat	d. u. 4.23	este 8.43	
regysvonat Rad-			
na-Lippáig	d. u. 2.17	regg. 7.44	
személyvonat	regg. 6.16	d. u. 11.30	
Temesvári regysvonat	regg. 6.19	regg. 9.37	
	d. u. 4.12	d. u. 4.06	
Borossebesi vonat	d. u. 4.42	regg. 5.05	
	regg. 6.30	d. u. 6.15	
	regg. 8.15	este 10.—	
Szegedi gyorsvonat	regg. 7.—	este 8.50	
személyvonat	d. u. 4.13	regg. 8.15	

Adóhivatali üzenete. B . . . h . . . f urnak 8 aj t é n y . A ki-vánt lapokat elküldték és mai naptól kezdve rendszeren esztőlnek. Előfizetés egy hóra 1 frt 20 kr, a minék beküldését kerjük.

NYILTTÉR

Londoni, párizsi, svájci és bécsi nagy bevásárlási utazását, mely a

női-divat különlegességeinek

legdusabb választékát tartalmazza, czégnök egyik főnöke néhány nap mulva fejezi be. Mire ezenel előre is figyelmeztetjük a nagy közönséget, hogy szívt érdeklőben ne mulasztssa el kedvező alkalmat az olcsó és előnyös bevásárlásra megráradni.

WADOWSKY ÉS ILLMANN

Áruháza Arad. Felelős szerkesztő: . . . . .

BUDAPESTI TŐZSDE.

Augusztus 31-én.

Pénz		Arany		Pénz		Arany		Záloglevélek.		Pénz		Arany	
M. kir. arany. adóment. 48	99 50	99 80	Magy. orsz. bank részvény-társaság	—	—	Pesti közti vaspálya	430	432	M. földhitelet. papírtérték 5%	101	102	—	—
" papírradékok adóment. 5%	—	—	Oszt. magyar bank	303 90	304 10	Pesti közti vasp. élvezet-jegyek	110	215	" " " " " 4%	100 75	101 50	—	—
M. vasuti köl. 120 frt o. é. (300 fe.) 5%	94 60	94 90	Oszt. magyar bank	880	885	Budapesti III. ker. takarékp.	108	110	" " " " " 4%	97 10	97 60	—	—
M. v. köl. 120 frt egyes dbkban	—	—	I. magyar iparbank	153	155 60	Országos központi	452	457	" " " " " 5%	121	122	—	—
M. 1869. kel. v. á. kötv. (els.) adóment. 5%	—	—	Pesti magy. keresk. bank	712	715	Pesti hazai első	7325	7525	jelzálogbank	103	—	—	—
M. 1873. kel. ár. v. szb. (els.) adóment. 5%	100	101	Bécsi bizt. társulat	188	17	Egyesült Budapest fővárosi takp.	452	455	Kisbirt. orsz. földh. int. 5%	101 25	102	—	—
M. 1876. kel. aranyban (els.) adóment. 5%	112 25	113	Bécsi élet- s jár. bizt. társ.	215	—	Magyar ált. takarék, részvény	88	89	Oszt. magyar bank o. é. 5%	102 25	102 50	—	—
M. kir. nyeresémi-kölcsön 100 frt 50 frt árba	137	138	Első budapesti általános bizt. társ.	3140	3150	Alagut	145	147	" " " " " 4%	101 90	102 50	—	—
Tiszai s szegedi kölcsön 4%	129 50	130 50	Fonciere pesti bizt. társ.	66 50	67	Általános waggon köles. társaság	69	72	" " " " " 4%	99 60	100 25	—	—
M. k. földm. kötvények 5%	104 75	105 25	Magyar-francia bizt. társ.	—	180	"Franklin"-társulat	198	200	" " " " " 4%	99 60	100 50	—	—
" " " " " 1867. zárad 5%	104 75	105 25	Pannónia vissz. társ.	945	955	Ganz és társas. vasón, és gépgyár	826	830	Pesti keresk. bank	103	103 50	—	—
M. k. földm. kötvények temesi 5%	104 75	105 25	Concordia malom	528	531	Geschwindt-féle szeszgyár	330	332	" " " " " 5%	101	101	—	—
" " " " " 161. zárad 5%	104 75	105 25	Első budapesti malom	1045	1050	Gyapjum. és biz. I. magyar	246	260	" " " " " 5%	101 25	101	—	—
M. k. földm. kötvények horváth-orosz. 5%	—	—	Erzsébet malom	242	244	Keresk. épülete	675	—	Albina tak. és hitelint.	101	102	—	—
M. k. földm. kötvények erdélyi 5%	104 75	105 52	Hengermalom	595	600	Könyvnyomda, Athaeneum	444	448	Elsőségek.	—	—	—	—
" " " " " erdélyi jelz. ura. vk. (100 irra 5%)	98 50	99	Lutza malom	272	255	Pesti	1070	1100	Budapesti lánchíd	103	105	—	—
Szőlődezmavált. kötv. (100 frt) 5%	160	101	Molnárak és áttők malom	353	355	Köszébkői és téglagy. (Drasche)	921	922	Loyd- és tőzsde-épület	99 50	—	—	—
Pest vár. kölcsöne 1870. évből 6%	101 50	102	Pannónia malom	765	760	Nemzetközi waggon-kölcsön-részvénnytársaság	59	60	M. sz. k. orsz. vörös-köcsz. sors.	11	11	—	—
" " " " " 1871. évből 6%	107	109	Viktoria malom	130	132	Pesti építő-társaság	—	—	Oszt. magyar bank o. é. 5%	19 50	20	—	—
Budapest főv. 1880. kölcsöne 6%	100	100 25	"Adria" m. tengeri hajó	175 50	176 50	Rimamurány-salgótarj. vasuttrtr.	100	101	Pénznekem.	—	—	—	—
Budapesti bankgyes. részvényt.	100	100 50	Álföld-fiumei vasut 5%	—	—	Salgótarjáni közsébk.	171	172	Cs.-kir. arany (vert)	5 63	5 68	—	—
Magy. jelz. hitel. II. kib. in. elismv.	281	281 50	Bátaszék domb-zakány vasut 5%	—	—	Schlik-féle vasó, és gépgyár	152	154	Cs.-kir. arany (kör)	5 54	5 59	—	—
Magy. lesz. s pénzváltóbank	99 25	99 50	Déli vasut 5%	—	—	Schlik-féle vasó, és gépgy. II. kib	—	—	Oszt. magyar 8 frtos arany	9 25	9 47	—	—
			Eszaki vasut 5%	154 50	155 50	Serföldi első magyar	810	820	20 frankos arany	9 45	9	—	—
			Erdélyi vasut 5%	194 50	195 50	Sertőszőlő	270	274	Oszt. és magyar ezüst	—	—	—	—
			Győr-sopron-ebenfurti v	—	—	Sőse n. köbánya	—	—	Német. birod. bankj. vagy ezekkel egyenért. bankj. (100 márkáért)	58 25	58 50	—	—
			Kassa-oderbergi vasut	142	143	Szálloda-részvénytársaság	110	120	Ném. bank 100 nóm. bir. márkáért	58 30	59 56	—	—
			Magyar galicziai vasut	160 50	161 60	Téglá- és mészégető ujlaki	104	106	Amsterdam 10) hollandi ic.	98 50	98 75	—	—
			M. ny. v. (sz.-győr-grácvi) vasut	157 60	158	Törk dohányrészvény	149	150	Páris 100 frankért	47 25	47 45	—	—
			Oszt. államvasut 5%	232 50	233	Törk dohányrészvény	—	—	Svájci pénzügyi 100 frankért	47 15	47 22	—	—
			Pécs-csacsi vasut 5%	188	189	Göztéglagyár köbányai	25	255	London 10 font sterlingért	119 40	119 90	—	—
			Tisza vidéki vasut 5%	246	248	Mjelz.-bank ny. kölcsönkötv. 4. sz	20	105 50					

Kevés haszon, nagy forgalom.

Teljes tisztelettel értesitem nagybecsült vevőimet és a t. közönséget, hogy a legújabb árucikkkel dusan ellátam **kézmű-, rövid-, norinbergi-, fehérnemű-áru gyermekjáték-üzletemet.**

Leszállított árak, mesés olcsóság és a cikkek finomsága felülmúlhatatlanok.

Versenyképesség.

Egy végváson 30 rtf. 4 50 5 50 6. — 7. — 8. frt. Dolgozó-ingek 65. 70. 80. 90 kr.
Coda ország és asztali váson 5. 6. 7. 8. 15 forintig. Fűzők 65. 75. 85. 90. 1. 20 1.50.
Különböző vászok rtfé 12. 14. 16. 18. 20. 25 krajczár. Fehér és színes alsó-szoknyák 80. 90. 1. — 1.20. 1.50.
Kanavass, oxford, sephir, 1 vég 30 rtf. 5. 6. 7. 8. 9 frt. Mellfizők 60. 65. 70. 80. 90. 1.20. 1.50.
Különböző oxford sephir 18. 20. 22. 25. 30 krajczár. Gyermekingek 60. 70. 80. 90. 1. —
Kartonok, legújabbak 16. 18. 20. 22. 25 kr. Nyekkendők 14 18 20 25 30 40 50 kr.
Divatos barketok 16. 20. 22. 25. 27. 30. 36 kr. Finom női halócserzők 70. 80. 90. 1. — 1120 1.50
Kecskázott és színes szövetek 16. 18. 20. 25 kr. Harisnyák női férfiak és gyermekek számára 8. 10.
Creppek, beegok, casmirok, loden. dupla széles, minden 15. 20. 25. 30 kr.
Zsinben 30, 35, 40, 50, 60, 70 kr. Gallérok 16. 18. 20 kr.
Fekete huzatok 20. 22. 25. 30. 40. 50. Munkás sapkák 25. 30. 35 kr.
Fekete tornok, kaszir és Crepp, dupla széles 55. 66. 70. 80. 90. 1. — 1.80-ig. Gyermek és férfi nemeskalapok 1. —, 1.20 1.50, 1.80.
50. 90. 1. — 1.80-ig. frtig.
Finom csérna mosókelimék gyermek és férfi öltönyökre 25. 30. 40. 50 kr.
25. 30. 40. 50 kr. Utazó-bőröndök (Koffer) 90. 1.20. 1.50. 10-ig.
Vitorlavásznak 20. 22. 25. 30 kr. Kézi kosarak 25. 30. 40. 60. 80. 1. —, 1.50.
Törülközők és pohártörülközők 20. 22. 25. 30. 35. Csérent, selyem és glaoekoztyúk minden színben.
Asztali törülközők 34. 40. 1. —, 1.20 1.50, 2 frt. Gyermekruhák, fiúk és lányok részére.
Szálaltörülközők 6. 7. 8 frt. Szőnyegek paplanok és pokróczok. Gépész-öltönyök,
szabóellék, szallagok, rúczok, virágok, gomok, ezernák, pamutok, pászok, dohány- és szivartárcák
Asztal- és tollkészek, kanalak, fog-, haj- és ruhakészek
uj tájtipák és szipák, illatszerek, albumok, iskolatáskák, poharak, esemegés-tányérok, vajtartók.

Ezeket kivül felhívom a t. közönség figyelmét az annyira megedvelt **5, 8, 10, 15, 20, 25 kros kiállítás bazaromra,** mely a legrzebb és a legválasztottabb árgyakból van összeállítva. A t. közönség pártfogásáért és látogatásáért tisztelettel eszedem.

KILÉNYI ADOLF ARAD,

10tér, arena-épület, a Kék golyóhoz.

Postai megrendelések pontosan teljesíttetnek. Csomagolás ingyen.

Árlejtési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a S. monyi urozától az I. számú Maros-áslipig terjedő beton-csatorna kiépítésének és az ezzel kapcsolatos feltöltési és kövezési munkáknak elvállalása iránt folyó évi szeptember hó 3-án d. e. 0 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár 4477 frt. 36 kr.
Bánompénzül letendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.
Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be a csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri s elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke: 1889. évi augusztus hó 27-én tartott üléséből.

Kiadta:

Varjassy Lajos,
aljegyző.

Hirdetés.

Anagyméltóságú m. kir. belügyminis-
terium f. év. 30743 - VIII. sz. alatt kelt
körrendeletével a dinitrokeosot és corranil
mérgek anyagokkal tápszerek, jelesen méz-
es-kalács és sütemények színezését eltilt-
ván, felhivatnak a mézes-kalácsos és czuk-
rászattal foglalkozók, hogy a fennebb
nevezett mérgek és egészségre ártalma
anyagok használatától óvakodjanak, mert
azoknak élelmi szerek festésére használata
szigorú pénzbüntetéttel vonand maga után

Aradon, 1889. július 24-én.

A főkapitány távollétében

Bárdy István,
alkapitány.

Nyomatja és kiadja az 21. U ngerleider-féle könyvnyomda Aradon.

Hirdetés.

A fegyveradóról szóló 1883. évi XXIII. t. cz. 17. §-a értelmében közhírre tétetik, miszerint a vadászatra nem használható fegyverekre vonatkozólag érvényesített fegyveradó kivetési lajstrom az adóügyi osztályban f. évi augusztus hó 5. napján kezdődő 8 napi közszemlére ki-
tétik oly czélból, hogy azt mindenki megtekinthesse és esetleges kifogásait a fent kitzított határidő alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál beadhassa.

Egyben felhivatik a nem vadászat czélokra használt fegyvertulajdonos közönség, hogy a fent kitzított határidő lejárta következő 15 nap alatt a terhére 1889. 1890. évre kivetett fegyveradót a városi pénztárnál kifizesse, mert az, kinek birto-
kában a jelölt határidő lejárta után fegyvertartási engedély nélkül löfegyver fog találni, az 1883. évi XXIII. t. cz. 43. §-a értelmében 10-20 frtig terjedhető pénzbírsággal, nem fizetés esetében fogság büntetéssel fog sújtani.

Aradon, 1889. augusztus 3-án.

A városi tanács.

Hirdetés.

A városi törvényhatósági bizottság 1521.434 886. sz. a kelt határozatával hozott, és a nagym. m. k. Belügyminis-terium által 67690 886 sz. a jóváhagyott szabályrendelet alapján felhivatik a város lakossága, hogy a kertekben különösen almafákön mutatkozó vértetűket, a mutatkozaskor azonnal a kapitányi hivatalnál bejelentse.

Egyszermind a vértetű (Schizocnura lanigera) rövid ismertetése, és irtásának módja a nagym. m. k. Belügyminis-terium 14063-885 sz. a. intézményével kiadott utasítás alapján a következőknek közölgetetik.

a. A vértetű észrevehető, mnt hátát, és testének végi sűrű fehér gyapjuszert pehely borítja és a vékony faágaknak a föld felé eső részén nagyobb számban csoportosul, miáltal szembetűnő fehér foltot képez.

b. A meglepett fiatalabb fák, alsó galyak töltetésére ajánlitatik 50 grm. fekete szappan 0 grm. kozma szesz, (angol alkohol) 200 grm. borszesz, és 650 gram. vízből álló keveréket használni, melyet a galyak és csemeteknek a rovar által meglepet részei gondosan bekenendők.

Melegített öreg fák petróleummal be ecsetelendők, fiatalabb fáknaál a petróleum 25 része vízzel feleresztendő.

Miután a vértetű az almafák gyökerein telet át a fák körül a föld a gyökerekig kiásandó, törölt oltatlan mésszel behintendő, aztán földdel ismét be takarandó.

Oltó galyaknak más község határából, vagy nyugot Europa államokból behozatala eltiltatott.

Arad, 1889 évi augusztus 21.

Urbányi.

Hirdetés.

Ertesítjük a t. cz. szállítókat, hogy 5 és ványolaj szállító és 5 szeszszállító tartánykocsit általános használatra illetve első sorban azou felek rendelkezésére tartottunk fenn, melyek ly kocsik felett nem rendelkeznek s az említett kocsikat egyes menetekre esetről-esetre használni kívánják.

Ezen kocsi után külön használati bér nem-
lesz fizetendő

Jelzet tartánykocsinak megrendelése n in dig a tartánykocsit vagy kocsikat használni kívánó czég székhelyéhez tartozó legközelebbi üzlet-
vezetőségünknel eszközendő, melynél-
ben fennálló közelebbi feltételek is megszerez-
hetők.

Budapest, 1889. augusztus 5-én.

Az igazgatóság.

Hirdetés.

A nagyméltóságú magy. kir. pénzügyminis-
terium 48680 sz. rendelete nyomán ezennel közhírre tesszük, hogy az italmérsi jog kártalanítása fejében az 1888 évi XXXVI t. cz. alapján adandó tőkékre az 1889 évi XXXIII t. cz.-ben megtartott és az 1889 évi 48620 sz. a. az italmérsi jog kártalanítása körül felmerülő munkálatok végzésével megbizott pénzügyi közegekhez inté-
zett, s alább közölt körrendeletben részletezett feltételek alatt pénztintezetek által előlegek fog-
nak nyujtani.

A kártalanítási tőkékre igényelt előlegek engedélyezése iránti kérelem a kártalanítási jog-
sult, vagy képviselője által a kártalanítási ügyek ellátásával, az illető törvényhatóság területén megbizott pénzügyi közegeknél írásban, vagy szóbeli leg esetleg a vonatkozó kártalanítási törke megál-
lapítsa iránt folytatott egyeszeági tárgyalás alkal-
mávala terjesztendő elő.

Ezen előlegekről a fent idézett körrendelet-
ben is ertettett modozatok mellett kötelezvények tesznekkiáltandók, mely kötelezvények a kártalanítási ügyekellátásával az illető törvényhatóság területén megbizott pénzügyi közegek adandókat a ki azokat elhatározás és illetőleg az előleg folyosítása iránti intézkedés végett a pénzügyminis-
terhegy haladéktalanul felterjeszten tartozik.

A pénzügyminis-ter határozatáról és illető leg az előleg kifizetésének helye idejéről a a jogosult felek az illető pénzügyi közegek által megfelelően értesítettni fognak; azon körrendelete melyre fenebb hivatkozás történik a városháza kapuján ki van függesztve.

Aradon, 1889. évi augusztus 22-én.

Arad sz. kir. város tanácsa.